

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
[www.philosophical-research.org]

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΚΣΤ'
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2012 - 2013

*Το Ελληνικό Κάλλος και η Ευρωπαϊκή Αθλιότητα
της Ύπαρξης*

Έρευνες στη Φιλοσοφική Θεμελίωση των Πολιτισμών

22° Σεμινάριο

I

*ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς Αἶδαο πύλησιν,
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἶπη.*

Ὅμηρος, Ἰλιάς, I, 312 -3

Ομιλεί ο Αχιλλεύς.

Η προβολή της ταυτότητας Είναι και Φαίνεσθαι σε Κανόνα
Ελληνικῶν ἀνθρώπινων σχέσεων.

Εμπεδοκλής, *Περὶ Φύσεως*.

Προοίμιον (Καθαροί) Nos 1-36 [Δική μου ανασύσταση, παραπομπές έχω
κάνει στο προηγούμενο κείμενο]

[Empedocle's condition. Truth of his World]

1Pierris = B112 DK

*ὦ φίλοι, οἱ μέγα ἄστν κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
ναίετ' ἀν' ἄκρα πόλεος, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων,
ξείνων αἰδοῖοι λιμένες, κακότητος ἄπειροι,
χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός
πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥσπερ ἔοικα,
ταινίας τε περίστεπτος στέφεσιν τε θαλείοις.
τοῖσιν ἄμ' εὐτ' ἂν ἴκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθάοντα,*

ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι· οἱ δ' ἅμ' ἔπονται
 μυρίοι ἐξερέοντες, ὅππῃ πρὸς κέρδος ἀταρπός,
 οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δ' ἐπὶ νούσων
 παντοίων ἐπύθοντο κλύειν εὐηκέα βάξιν,
 δηρὸν δὴ χαλεπήσι πεπαρμένοι <ἀμφ' ὀδύνησιν>.

2P = B114

ᾧ φίλοι, οἶδα μὲν οὖνεκ' ἀληθείη πάρα μύθοις,
 οὐς ἐγὼ ἐξερέω· μάλα δ' ἀργαλή γε τέτυκται
 ἀνδράσι καὶ δύσζηλος ἐπὶ φρένα πίστιος ὀρμή.

3P = B113

ἀλλὰ τί τοῖσδ' ἐπίκειμ' ὥσει μέγα χρῆμά τι πράσων,
 εἰ θνητῶν περιέιμι πολυφθερέων ἀνθρώπων;

Ο ολόκληρος σοφός. Η παντέλεια της νοεράς αριστείας.

τοῦ δὲ λόγου τοῦδ' ἐόντος ἀεὶ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι καὶ
 πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον· γινομένων γὰρ
 πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἀπείροισιν εἰκόσιν, πειρώμενοι καὶ
 ἐπέων καὶ ἔργων τοιούτων, ὁκοίων ἐγὼ διηγεῦμαι κατὰ φύσιν
 διαιρέων ἕκαστον καὶ φράζων ὅκως ἔχει. τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους
 λανθάνει ὁκόσα ἐγερθέντες ποιούσιν, ὅκωσπερ ὁκόσα εὐδοντες
 ἐπιλανθάνονται.

Ηράκλειτος B1 DK

Ο εις σοφός λαλεί τον κοινό Λόγο πάντων. Αν και «ξυνόν ἐστι πᾶσι τὸ φρονέειν» (B113 DK), και «ἀνθρώποισι πᾶσι μέτεστι γινώσκειν ἑωυτοὺς καὶ σωφρονεῖν» (B116 DK), εντούτοις - πολλοί οι ναρθηκοφόροι, λίγοι οι μύστες.

Διότι ο καθένας ακούει και βλέπει κατὰ το (καλλιεργήσιμο) ποιόν της ψυχής του.

κακοὶ μάρτυρες ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ καὶ ὠτα βαρβάρους ψυχὰς ἔχόντων.

Ἡράκλειτος B107 DK

Εφ' ὅσον:

ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων.

B117 DK

Εὐαγγέλιον ἀτὰ Λουκᾶν 6, 43-49:

Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βᾶτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ

στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε Κύριε Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτοῦς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος. ὅμοιός ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τὴν οἰκίαν ἐκείνη, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευθῆσαι αὐτήν διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσαι αὐτήν. ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ρῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

Οἱ δύο τύποι ακουόντων του λόγου του ὄντος, ὁ σαπρὸς καὶ πονηρὸς ἀφ' ἐνός καὶ ὁ καλὸς καγαθὸς ἀφ' ἐτέρου. Με το κλασσικὸ βίωμα καὶ διατύπωση, ὅπως ἐξηγῶ, ὁ δειλὸς καὶ ὁ εσθλὸς ἀντίστοιχα.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Επιλογή καὶ διατήρηση σκοποῦ

Διατήρηση ἀκμαίου ἠθικοῦ

Επιθετικὴ δράση

Αιφνιδιασμός

Συγκέντρωση δυνάμεων

Οικονομία προσπαθειῶν

Ασφάλεια

Ευκαμψία

Συνεργασία

Διοίκηση

«Οι ανωτέρω αρχές... τελειοποιήθηκαν εμπειρικά ως γενικά εφαρμόσιμες στη στρατιωτική ηγεσία. Θα πρέπει να θεωρηθούν ως επιτακτικές από όλους τους βαθμοφόρους, δεδομένου ότι η παραβίασή τους, στο παρελθόν, συχνά προκάλεσε ατυχίες, αν όχι καταστροφές. Θα πρέπει να εντυπωθούν τόσο καλά στο μυαλό καθενός διοικητή, ώστε οποτεδήποτε καλείται να λάβει μια απόφαση στο πεδίο της μάχης, να τους δίνει ενστικτωδώς απόλυτη αξία.

Οι θεμελιώδεις αρχές του πολέμου δεν είναι πολλές ούτε δυσνόητες καθ'αυτές, μόνο η εφαρμογή τους είναι δύσκολη και δεν υπάγεται σε κανόνες. Η σωστή εφαρμογή των αρχών, όποτε το επιτάσσουν οι περιστάσεις, είναι αποτέλεσμα βαθιάς στρατιωτικής γνώσης, η οποία αποκτήθηκε μέσα από μελέτη και εξάσκηση έως ότου γίνει ενστικτώδης».

Από το «Κανονισμοί Εκστρατείας», Μέρος Πρώτο: Επιχειρήσεις (1909). Ανατυπώθηκε στο 0229, των Εκδόσεων Δόγματος του (Βρετανικού) Στρατού, τόμ. 1: Επιχειρήσεις (Ιούνιος 1994).

Ο ανόητος φαίνεται από το ότι νομίζει ότι ξέρει και καταλαβαίνει κάτι πραγματικά, τόσο ώστε να μπορεί να το εφαρμόσει, επειδή έτυχε να το ακούσει.

βλάξ ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ ἐπτοῆσθαι φιλεῖ.

Ηράκλειτος B87 DK

Του διαφεύγει του μωρού ότι:

κρύπτειν ἀμαθίην κρέσσον ἢ ἐς τὸ μέσον φέρειν.

B95 DK

Και αν δεν του διαφεύγει του πονηρού μωρού, και προσπαθεί να την κρύψει την αμάθειά του, τότε δις χειρότερα γι αυτόν, αν του τύχει να πέσει στον νοήμονα, γιατί τα πάντα φαίνονται όπως είναι. Πονηρός είναι αυτός που επιχειρεί να κρύψει την ατέλειά του.

II

Ιδού μια προδιατύπωση (από εργασία μου δημοσιευμένη το 1994) των θεωριών που διαρθρώνω τελευταία στις συναντήσεις μας και τα κείμενά μου:

There are two aspects of the World, one *terrible*, the other *glorious*; both *awesome*, hence *sacred*. The former is characterized by the manifested enormities of irresistible power; the latter by the shining splendor of superlative beauty. Combinations of the two elements confirm their crucial contrariety, each possessing in its own way an image of its opposite. There is certainly luminous power: but it consists in the attraction exercised by excellence and perfection; as there also exists dark beauty; but it is the constructive aspect of illimitable force. Furthermore, the differentiation of the two fundamental modes of appearances in the World should not be confused with the distinction of the hostile from the friendly to man.

At the deeper experiential level there is simply blinding and suffocative darkness on the one hand, the abysmal secrecy of the World; the clarity and openness of light on the other, the visionary flowering of the World. The mystery is opposed to revelation, concealment to manifestation. Man instinctively *shudders* at the one, *gladdens* at the other. There is immediate affective response to that opposition. But often the dreadful nourishes and protects, while the exalted exposes and destroys.

The processes in the bowels of Earth and the inside of woman are occult and all-potent. Birth and Death (primal, ultimate realities of might and hiddenness, terrible visitations par excellence), are associated to the secret of the cosmic Womb. The *chthonic* experience emerges, as the primeval, immediate response to the fearful is thus articulated. By contrast, the workings in the clear air, above Earth and high up in the serene Sky, as well as the purposeful, perfectional functioning, the excellences and achievements of man are conspicuous, transparent, lucid. Wondrous beauty is their characteristic, rare or frequent consummation. The radiance of the World thus develops into the celestial, *Olympian* experience.

Apostolos L. Pierris, "First Principles and the Beginning of World-formation in Stoicism", στο Κ. Boudouris (ed.), *Hellenistic Philosophy*, vol. II, 1994, pp. 149-176.

III

Εισάγω μια νέα δυνατότητα στην δομή των Σεμιναρίων μας. Όποιος θέλει να εμβαθύνει σε κάποιο θέμα που τον ελκύει από την πλοκή του όντος που «λέγομε» στις συναντήσεις μας, με σκοπό να δημιουργήσει μια εργασία ανάλυσης και σύνθεσης επ' αυτού, ας μου μιλήσει για να έχουμε μια προκαταρκτική συζήτηση μεθόδευσης ενός σχεδίου μελέτης.

IV

Σεμινάριο 22^ο

Έχουμε εισέλθει στο Δ' και τελευταίο Μέρος του φετινού κύριου Κύκλου των Σεμιναρίων Ιστορικοφιλοσοφικού Λόγου. Το μέρος αυτό είναι αφιερωμένο στην Φιλοσοφία του Χρυσού Αιώνα. Θα την μελετήσουμε και σε σχέση με τα λοιπά φαινόμενα της πολιτισμικής και ιστορικής ολοκληρίας του θαυμαστού 5^{ου} π. Χ. αιώνα της κλασσικής ακμής. Την προηγούμενη Πέμπτη αρχίσαμε την διαδρομή μας με την παντελή αρχαϊκή σύνθεση του Εμπεδοκλή. Σε γόνιμη νοηματική αντίστιξη προς αυτήν θα ασχοληθούμε αυτήν την Πέμπτη, 23 Μαΐου, από τις 8.30 το βράδυ, με τον κατ' εξοχήν εκφραστή του πνεύματος του κλασσικού θαύματος, τον Αναξαγόρα. Αλλάζω την προαναγγειλμένη σειρά των σεμιναρίων για τον καλύτερο εναρμονισμό τους προς τον διασαλπισθέντα ρυθμό της ροής των τελευταίων εβδομάδων. Ο θεματικός λοιπόν τίτλος του σεμιναρίου την Πέμπτη είναι:

Τα Μετά τον Παρμενίδη, 2:

Αναξαγόρας – η Κυριαρχία του Νου και η Ιδεολογία της Αθηναϊκής Ηγεμονίας. Το Αεί – Νυν της Ακμής.

Οι συναντήσεις των Σεμιναρίων της κύριας σειράς γίνονται κάθε Πέμπτη στις 8.30 το βράδυ, στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α΄, 2^{ος} όροφος.

Μετά την ομιλία ακολουθεί διεξοδική, ανοικτή συζήτηση.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Για το Σεμινάριο της παράλληλης σειράς την προσεχή Δευτέρα θα σας στείλω χωριστή ανακοίνωση.